

ROZHOVORY O DIDAKTIKE

Lenka Sokolová (FSEV UK): O vyučovaní psychológie a spoločného základu učiteľstva

1 O vyučovaní psychológie a spoločného základu učiteľstva sa rozprávame s docentkou
2 Lenkou Sokolovou.

3 Lenka Sokolová pôsobí na Ústave aplikovanej psychológie Fakulty sociálnych
4 a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave. Venuje sa pedagogickej a školskej
5 psychológii a metodike vyučovania psychológie pre rôzne cieľové skupiny. Viac ako desať
6 rokov vyučovala didaktiku psychológie a psychológiu pre učiteľov v rámci spoločného
7 základu učiteľstva. Je autorkou viacerých publikácií a metodických materiálov k výučbe
8 psychológie. Od roku 2008 je zástupkyňou Slovenska v Európskej federácii asociácií
9 učiteľov psychológie a v rokoch 2019-2021 bola jej prezidentkou.

10 Aká bola Tvoja cesta k učiteľstvu?

11 Zaujímavá, pretože veľa ľudí hovorí, ktorí sa učiteľstvu venujú, že vždy to tak chceli mať. Ja
12 som prakticky nikdy nechcela byť učiteľka. Keď som bola veľmi malá, tak som chcela byť
13 baletka alebo pošťárka, keď som bola trošku väčšia, tak som mala predstavu o svojej profesii
14 takú veľmi zvláštnu, pretože v podstate som si vybrala povolania, ktoré sa dajú robiť iba cez
15 prázdniny. A ovplyvnilo ma v tom to, že som od skorého detstva, od šiestich rokov, celé letá
16 trávila táboroch, trojtýždňových, veľmi zážitkových. Keď som sa potom ako už dospelá
17 osoba dočítala o zážitkovej pedagogike, tak som sa pousmievala, že to vlastne na tomto
18 celom som ja vyrastala. No a tie vo mne teda vyvolali jednak tú lásku k tomu táborovému
19 životu a potom ešte lásku k umeniu, lebo sme chodievali po zámkoch v Čechách. A teda ja
20 som chcela byť buď vedúca v tábore alebo sprievodkyňa na zámku. A toto vlastne...
21 medzitým som sa vlastne svojim spôsobom rozhodovala aj po maturite, lebo som nejako
22 dospela k tomu, že nechcem byť učiteľka, ale s tými deťmi by ma nejako bavilo pracovať.
23 A tak som stála pred rozhodnutím či psychológia alebo dejiny umenia. No a nakoniec sa
24 stalo to, že som sa dostala aj k tej učiteľskej práci a začala som učiť psychológiu.

25 Čo máš na učení najradšej?

26 Jednak kontakt s ľuďmi a taký ten kontakt s mladými ľuďmi, človek pri nich nestarne.
27 A špecificky na tom učení psychológie sú to také dve veci. Jednak to, že je to taká cesta
28 k sebe a možno je to o čosi ľahšie motivovať ľudí, aby sa učili niečo zo psychológie ako
29 z niektorých iných predmetov. Je tam taký ten prirodzený záujem, to ma na tom baví.
30 A druhá vec je tá tvorivosť, to že nemusí človek robiť každý deň to isté, každý semester,
31 každý školský rok sa to dá obmieňať, inovovať. Ja som mala možnosť pracovať aj
32 v štandardnej firme nejaký čas a tam som pochopila, že to je stále o tom istom dookola,

1 a že teda tie inovácie, tá možnosť hľadať niečo nové, naučiť sa niečo nové, vyskúšať to,
2 a proste tvoriť, niečo takéto za sebou nechávať, tak to je to čo ma asi najviac baví.

3 **Čo naopak považuješ za náročné?**

4 Na tom vyučovaní psychológie je to asi to, že je to ohromne dynamická a objemná disciplína.
5 Je toho strašne veľa a strašne rýchlo sa to mení. Ja zvyknem študentom hovoriť v prvom
6 ročníku štúdia psychológie, že psychologické disciplíny, najmä neurovedy, zastarávajú tie
7 poznatky tak rýchlo, že vy teraz nastúpite na štúdium, a kým dostanete magisterský titul,
8 tak mnohé z toho, čo vám dnes možno povieme, už nebude relevantné. Čiže udržať krok
9 s tou dobou a vybrať z toho množstva to, čo je vhodné pre tú danú cieľovú skupinu, pre tých
10 študentov, to čo pre nich možno je aj vstrebateľné, zaujímavé a taký ten kompromis medzi
11 tým, aby to bolo zaujímavé a aby to bolo prínosné a odborne hodnotné. Tak tieto
12 rozhodnutia asi každý z nás, kto učíme psychológiu, musí robiť. A potom samozrejme asi aj
13 to náročné je udržať tú motiváciu tých študentov. Aj keď stále si myslím, že v tom učiteľstve
14 psychológie máme takú výhodu trošku, že väčšinu ľudí to prirodzene nejako zaujíma.

15 **Podľa akých kritérií vyberáš to dôležité, to core curriculum, tie obsahy, ktoré máš pocit, že** 16 **sú jadrové?**

17 Jednak to do veľkej miery samozrejme závisí od nejakého toho daného obsahu, predsa len,
18 napriek tej možnosti tvoriť, nemáme úplne voľnú ruku a úplnú slobodu. Ale závisí to veľmi
19 pre koho učíme tú psychológiu. Ja som mala možnosť učiť gymnazistov, mala som možnosť
20 učiť budúcich učiteľov, teraz psychológov, občas učievam ľudí z praxe, školských
21 psychológov, učiteľov, učiteľky. A snažím sa teda vlastne nejako vyberať to, čo je pre tú danú
22 cieľovú skupinu adekvátne. To znamená, že možno ten budúci učiteľ nepotrebuje všetky
23 teórie poznať až tak veľmi do hĺbky, možno nepotrebuje poznať výskumné zázemie vzniku
24 toho poznania, ale potrebuje si ho vedieť prakticky prepojiť s tým, čo ho čaká v triede.
25 Naopak budúci psychológ, ktorý bude písať záverečnú prácu, ktorá má byť výskumná, tak
26 potrebuje tie teórie poznať viac, potrebuje mať ten background. Naopak možno tí učители,
27 ktorí sú v praxi, tí už sa niekedy tie základné teórie učili, tí potrebujú nejakú nadstavbu. Takže
28 vždy by sme mali brať ohľad na to, pre koho tú psychológiu učíme. A treba si uvedomiť aj
29 to, že naozaj nejaký psychologický predmet alebo kurz je v príprave množstva profesií, od
30 učiteľov, cez iné pomáhajúce profesie, až po možno manažérov, právnikov, ľudí, ktorí pracujú
31 v bezpečnostných službách. Takže vždy by to mala byť taká psychológia, ktorá je relevantná
32 pre tú danú cieľovú skupinu. A samozrejme nesmie z toho unikať ten odborný obsah, nesmie
33 sa vyprázdňovať tá odbornosť toho poznania.

34 **Možno podobná otázka: Prečo podľa Teba potrebujú budúci učители a budúce učiteľky** 35 **psychológiu?**

36 Toto som sa ich vždy pýtala na prvých hodinách: Prečo si myslíte, že som tu? A tie odpovede
37 obvykle boli také pomerne uniformné, aby sme lepšie rozumeli tým deťom, aby sme ich
38 vedeli pochopiť, aby sme rozumeli ich prežívaniu, ich vývinovým špecifikám. S týmto
39 všetkým sa dá súhlasiť. Ja by som k tomu pridala, že jedným z takých dôležitých cieľov je

1 určite scitlivovanie k rôznorodosti ľudskej. A teraz nemám na mysli nejakú veľmi špecifickú
2 rôznorodosť, ale tú osobnostnú, kognitívnu, že jednoducho nie sme všetci rovnakí. A také to
3 vzdelávanie, kde chceme vpratať guľičku do štvorcového otvoru za každú cenu, tak to
4 nefunguje. A vlastne tá psychológia práve cez to, že si ukazujeme, ako rôzne na nás pôsobia
5 rôzne vplyvy, aké rôzne osobnostné typy sú, ako je rozložená inteligencia, všetky tieto veci,
6 tak ich vedíme prirodzene k tomu, že tá trieda, ktorú dostanú, nebudú rovnaké guľičky,
7 ktoré sa zmestia do rovnakých otvorov, ale že to bude veľmi veľká varieta osobností,
8 schopností, motivácie a tak ďalej. A ten posledný, ale podľa mňa v skutočnosti ten
9 najdôležitejší cieľ je to, že by sme ich mali viesť aj k nejakému sebazpoznaniu, osobnostnému
10 rozvoju, a možno aj takému auditu a reflexii samého seba, či sa vôbec hodím na tú učiteľskú
11 profesiu. A na čom potrebujem v tom učiteľstve pracovať, aby ma to nezomlelo, a aby som
12 bola odolnejšia voči náročnosti toho povolania, voči stresu, ktorý prináša.

13 **Ako podľa Teba by sa mala učiť psychológia?**

14 Ja som to už trochu povedala. Mal by tam byť ten balans medzi tým odborne korektným,
15 aby sme neunikali do takej tej povrchnosti nejakých príkladov a takýchto vecí. A súčasne ale
16 cez zážitok, príklady, cez také to prepojenie so životom. Ja veľmi rada využívam vo vyučovaní
17 rôzne typy príbehov, prípadových štúdií, videá, aby tú teóriu, ktorú si hovoríme, sme dokázali
18 spojiť s niečím reálnym, skutočným. A veľmi milé, a to som možno nepovedala pri tej otázke,
19 čo mám na učení najradšej, veľmi milé sú potom tie aha-efekty tých študentov, také to
20 spoznanie, že a veď toto vlastne poznám, a teraz už tomu rozumiem, alebo sa na to pozerám
21 trochu inou optikou. Takže opäť to veľmi závisí od toho, pre koho je to psychológia, a mal by
22 tam teda byť ten moment toho spoznania, objavenia niečoho a nie len nejaké
23 reprodukovanie teórie. Lebo tých teórií psychologických je nesmierne veľa.

24 **Ak by si mohla niečo v učiteľskej príprave zmeniť, čo konkrétne by to bolo?**

25 Hmm, určite by som ich poslala viac do školy, viac na prax, viac žiť s tým systémom
26 školským. A za ideálnych podmienok tak, aby ten čas, ktorý tam trávia, bol kontinuálny. Čiže
27 nie jeden týždeň na fakulte, mám prednášky, vytrhnem sa z toho, idem na deň do školy,
28 potom zase sa vraciam späť, ale aby tá príprava bola nastavená tak, aby naozaj mohol tú
29 profesiu na vlastnej koži ten študent/študentka zažiť, so všetkým čo k nej patrí. Čiže nie len
30 výučba a príprava vyučovacích hodín a obsah, ale aj dozory, kontakt s podporným tímom
31 v škole, trávenie času v tom školskom prostredí celkovo, zažiť vlastne tú atmosféru, tú chuť
32 tej školy. Možno práve tam by prišli na to, či práve toto je to pre nich, a že či toto ich nadchne
33 alebo nie. Takže určite by som im dopriala viac praxe. A keby som mohla byť, ako úplne tak
34 uletieť v tom svojom sne, tak by som sa asi vrátila k spojenému štúdiu učiteľstva prvého
35 a druhého stupňa, nedelila by som ho na bakalára a magistra. S ohľadom na to, že naša
36 legislatíva aj tak za plnohodnotne kvalifikovaného učiteľa považuje absolventa druhého
37 stupňa štúdia, čo v praxi znamená, že oni vlastne strávia rok písaním jednej práce navyše,
38 alebo pol roka, a ten čas by práve možno mohli byť na tej kontinuálnej praxi.

39

1 **Čo by si chcela odkázať budúcim učiteľkám a budúcim učiteľom?**

2 Aby si spomenuli na svoje školské časy, a aby si skúsili v sebe nejak tak upratať to, čo mali na
3 tej škole radi a čo nie. A aby skúsili tú školu v tejto reflexii urobiť lepším miestom, pre seba,
4 pre tie deti, ktoré im ako rodičia zverujeme, a celkovo pre spoločnosť.

5 **Je niečo, čo by si chcela odkázať ľuďom, ktorí budú vykonávať pomáhajúce profesie**
6 **v školstve? Alebo je to niečo obdobné ako tým budúcim učiteľom?**

7 Je to niečo obdobné, ale možno ešte navyše by som pridala, aby sa starali o učiteľov
8 a učiteľky, lebo my ich veľmi potrebujeme. A ukazuje sa to dnes, že naozaj v niektorých
9 aprobáciách učiteľských ich je nedostatok. V mnohých školách ostávajú učitelia, ktorí sú už
10 unavení, vyčerpaní, a možno svoju prácu z rôznych dôvodov nerobia až tak dobre, ako by
11 sme si predstavovali, ale nemáme inú možnosť. Sú školy, kde učia ľudia, ktorí nie sú pre tú
12 prácu úplne plne kvalifikovaní, a tiež možno nerobia veci tak, ako by sa malo a bolo by
13 žiaduce. Ten dôvod, prečo mnohí odchádzajú, je naozaj to veľké vyčerpanie, veľký tlak,
14 samozrejme aj financie. A teda mali by sme myslieť na to, že tie pomáhajúce profesie sú tam
15 pre všetkých, pre celý ten systém, nie len pre deti a ich rodičov, ale aj pre učiteľov. A teda by
16 sme im mali pomôcť, aby ten well-being, tá ich pracovná ale aj všeobecná psychická pohoda
17 bola čo najlepšia, lebo aká je pohoda učiteľov, taká je pohoda detí a celej školy.

4

18 **Ďakujem veľmi pekne za rozhovor.**

Prepis záznamu v roku 2023 vyhotovila:

Mgr. Karin Černickaja, Ústav aplikovanej psychológie, FSEV UK

Ako citovať tento rozhovor:

Sokolová, L. (2023). O vyučovaní psychológie a spoločného základu učiteľstva. In: Dvorská, D., Sokolová, L., Karolčík, Š., Dovičák, M., Griguš, S., & Hrcan, Z.: *Učiteľská akadémia UK* [webová stránka]. Získané z <https://www.ucitelskaakademia.sk>.